

kétot rendezett s hat elméleti nevelő és gyakorlati szakember írásban összegezte a vallásos oktatással kapcsolatos különböző megnyilatkozásokat.

A vallott felfogás korántsem egységes, aminthogy az egész kérdésben mind a mai napig nem sikerült a tagállamoknak megegyezniök. Mindazonáltal megállapítható, hogy akkora fontosságot ma nem tulajdonítanak a vallás-oktatásnak az Egyesült Államokban, mint amekkora a 17. és 18. században volt; a demokrácia és liberálizmus e téren is éreztette hatását. Vannak államok, melyek törvényei kötelezővé teszik a bibliaválasztást, mások csak megengedik, némelyek megtiltják, ismét mások pedig a növendékek szabad választásának tárgyává teszik. Sőt olyan államok is vannak, amelyek sehogyan sem intézkedtek; egyszerűen hallgatnak. Ez utóbbiakban a kérdés körül felmerült vitákban maguk a bíróságok sem helyezkednek egységes álláspontra, annál kevésbbé, mert a Supreme Court még nem nyilvánított véleményt a vallási vitákban. Ilyen körülmények között sokan vannak, kik nyíltan bevallják, hogy a vallásos nevelés tekintetében sehol a világon nincsenek a gyermekek olyan siralmas helyzetben, mint az Egyesült Államokban. Természetes, hogy a felekezetek képviselői — protestáns és katolikus részen egyaránt — azon vannak, hogy ezt az égető kérdést ne vonják be a demokrácia és kollektívizmus körül megindult világnézeti harcba, hanem azt a célt tartják elérendőnek, hogy a tanulók ne csak művelt gentleman-ek legyenek, de mélyeséges vallási meggyőződésben élő erkölcsi egyéniség k is.

*Dr. Németh Sándor.*

#### **Modern nyelvoktatási szemle.**

Ugyancsak az *Education* 1939. évi áprilisi számát a modern nyelvoktatásnak szenteli, de nem annyira módszertani, mint inkább a művelődés tartalmának nevelő értékbeli szempontjaiból. Az indokolás az, hogy a modern nyelv-

vek tanárai leghivatottabbak arra, hogy a népek jellegzetes és egymástól gyakran eltérő gondolat- és érzelmivilágában is könnyen fölfedezhető közös emberi vonásokra rávilágítsanak és ezzel a kölcsönös megértés és az emberi szolidaritás útját egyengessék.

*Franciaországban* a modern nyelvek kiegészítő tanfolyamok formájában már az elemi iskolákban is szóhoz jutnak. A középiskolák három tagozata közül a latin és görög tagozatban *egy*, a latin és modern tagozatban és a latin nélküli tiszta tagozatban *két* modern nyelv tanítása kötelező; ezek óraszám az egész heti óraszám  $\frac{1}{3}$ ,  $\frac{1}{4}$  részét teszi. Egy új reform további óraszám-emelést tűzött ki. A modern nyelvek közül a diákság 65 %-a angolt, 25 %-a németet, 10 %-a pedig olaszt, illetve spanyolt tanul. Az afrikai és ázsiai gyakorlatokon azonban az arab nyelv szerepe az előbbiekkal teljesen egyenrangú modern nyelveként. Az arabot tanuló algeri diák tehát egyetemi tanulmányait bármely francia egyetemen ugyanúgy folytathatja, mint pl. a toulousei középiskola növendéke, aki a spanyolt tanul. A francia neveési rendszerben a modern nyelvek tanításának vezető szerepe van, mégpedig nemcsak gyakorlati, hanem művelődési célok szempontjából is. A cél ugyanis, mint ezt a közoktatásügyi minisztérium utasításai világosan meghatározzák, kettős: hasznosság és kultúra. Az oktatónak arra kell törekednie, hogy az idegen nyelvet tanuló diák köré az igazi élmény valószínűségét varázsolja. Diáklevelezések, tanulmányi ösztöndíjak, oktatófilmek, a rádió és beszélőgépek a tanításban való felhasználása mind azt a célt szolgálja, hogy a tanuló számára az idegen nép szellemi és lelki alkatát hozzáférhetővé tegye.

*Németország* iskolapolitikájában is arra törekedett, hogy az iskolák arnyalati különbségeinek megszüntetésével a nevelés területén eddig szétbontva érvényesülő energiákat erőteljes egységbe

foglalja. Az 1933-ban kiadott rendelet véglegesen szabályozta ezt a kérdést és megteremtette a Deutsche Oberschule-nak elnevezett egységes középfokú iskolatípust. Ez a reform a négyéves Grundschule-ra építi a régebbi kilencéves középiskola helyett az új nyolcév-folyamos tagozatot. A tanulók létszámát 40-ben maximálja. A tanárok és diákok szigorú szelekciójával kívánja biztosítani a tanulmányi idő egy évvel való megrövidítése ellenére is az iskola munkájának magas színvonalát. A reform fontos újítása abban áll, hogy az Oberstufe (6–8 osztály) kettéágazás segítségével (a fiúiskoláknál nyelvi és matematika-természettudományi tagozat, a lányiskoláknál pedig nyelvi vagy háztartási és gazdasági tagozat) lehetővé teszi, hogy a növendékek egyéni hajlamaiknak megfelelő tanulmányokban vehessenek részt. A vidéki lakosság szükségleteit a középiskolának egy másik típusa szolgálja, az u. n. Aufbauschule; ez csnk. 6 évfolyamú, azonban a hatéves elemi iskolára támaszkodik. Az iskolatípusok ismertetése után a cikk szerzője a modern nyelvek, különösen az angol nyelv tanításának kiterjesztésével foglalkozik. Oktatási rendszerükben már az új pedagógiai teória érvényesül. A pedagógiai munka rendszertelensége, mely az egyéniség szélsőséges kultuszának következtében csak egyéni erőfeszítéseknek kedvezett, most megszűnik, mert a nevelésben az egyéni érdekek háttérbe szorításával az egész nép nevelésének közös, tehát magasabb célkitűzéseit igyekeznek megvalósítani. Az új szellem magával hozta a tankönyvek felülvizsgálatát is. Az irodalomnak a tiszta esztétika síkján mozgó műveit kiszorították a nagy termelő fantáziával megírt, nevelőhatású alkotások, melyeknek írói fajuk történelmi hivatásába vetett meggyőződéses hittel a

lelkükben az ifjúság legjobb nevelői. Nevelni csak jó példával lehet. A történelem, a tudomány és művészetek, a gazdasági élet, az ipar és kereskedelem nagyságainak életrajza és alkotótevékenységük ismertetése és méltatása mindig megragadja az ifjúság lelkét. Az angol kultúrával való foglalkozás éppen ebben leli magyarázatát. Az angol világbirodalom egész igazgatásának megismerése, az angolok hódításai és gyarmatosításai, valamint a világbirodalom egész igazgatásának megismerése páratlan nevelő hatással bír.

Az olasz közoktatási törvény 1859-ből való és Casati nevéhez fűződik. Casati alkotása az ötéves középiskola a reáépített hároméves liceo-val. Az olasz középiskolában kevés tér jutott az idegen nyelveknek. Itália egységesítésének idejében az ország gazdasági és politikai élete még erősen provinciális jellegű volt és számtalan belső, főleg a humanizmusban gyökerező probléma várt sürgős megoldásra. Ezenkívül az akkori idők kulturális ideálja, amely a humanizmus felé mutatott, nem kedvezett a modern nyelvek felkarolásának. A politikai *resorgimento* vezetői mellett élt jelentékeny tudós és írói gárda is, mely a klasszikus mult kincseinek feltárásával igyekezett a népi öntudatot emelni. Nem érezték semmi szükségét valamely modern nyelvnek. Az idegen nyelvek térfoglalása tehát az olasz közoktatási rendszerben csak igen lassan hódított teret. A német és angol nyelv tanítása először Milanóban jelenik meg, 1875-ben. A cikk ismerteteti ezután a modern nyelvi tanítás további történetét és azzal a megállapítással végződik, hogy az olasz kultúra csak D'Annunzio személyében éled az európai kultúrákkal való rokonságának tudatára.

Dr. Németh Sándor.